

Kehollista vuorovaikutusta – suomen kielen oppiminen ja sen tukeminen

Anna-Kaisa Jokipohja

Tutkijatohtori, Helsingin yliopisto

**Tuetaan kielissä! – kielelliset valmiudet
ammattillisessa koulutuksessa**

10.4.2025

Three white ladders of different heights are positioned against a teal background. The tallest ladder is in the center, flanked by two shorter ladders. The scene is lit from above, creating soft shadows on the floor.

Esityksen rakenne

1. Esitys

- Voit jättää jo esityksen aikana kysymyksiä ja kommentteja chattiin.

2. Keskustelua ja ajatusten jakamista yhdessä ~10 min

- Mitä ajatuksia, ideoita, kysymyksiä aihepiiri sinussa herättää?
- Miten voisit hyödyntää kehollisuutta kielen oppimisen tukemisessa?

Kuva tutkimusaineistosta: poistettu jaettavista dioista

Jokipohja, Anna-Kaisa (2024): Kädet, keho, kieli. Yhteisymmärryksen multimodaalinen jäsentyminen ja kielen oppimisen hetket kokkaus- ja viljelyvuorovaikutuksessa. Tampereen yliopisto.

Aineistot: kokkausta ja viljelyä

Ethän tallenna tai ota kuvia dioista, joilla näkyy tutkimuksen osallistujia tunnistettavasti.

NO DOWNLOAD

Tuki & kielelliset valmiudet

- Mitä on kieli?
 - kielelliset valmiudet?
 - (kielen) oppiminen?
- Missä kieltä opitaan ja miten?
- Kuka “opettaa” kieltä?

Esityksen näkökulma & tavoitteet

- Huomio kasvokkaisissa vuorovaikutustilanteissa käytännön harrastustoiminnassa: kieli puhuttuna, kehollisena ja yhteisön jakamana
- **Mitä kaikkea on kehollinen vuorovaikutus ja mikä rooli sillä on kielen oppimisessa?**
- Tavoitteena herätellä pohdintaa siitä, miten kukin voisi hyödyntää kehollista vuorovaikutusta kielen opetuksessa ja oppimisessa

Sukelletaan aineistoon...

Erilaista kehoallista vuorovaikutusta:

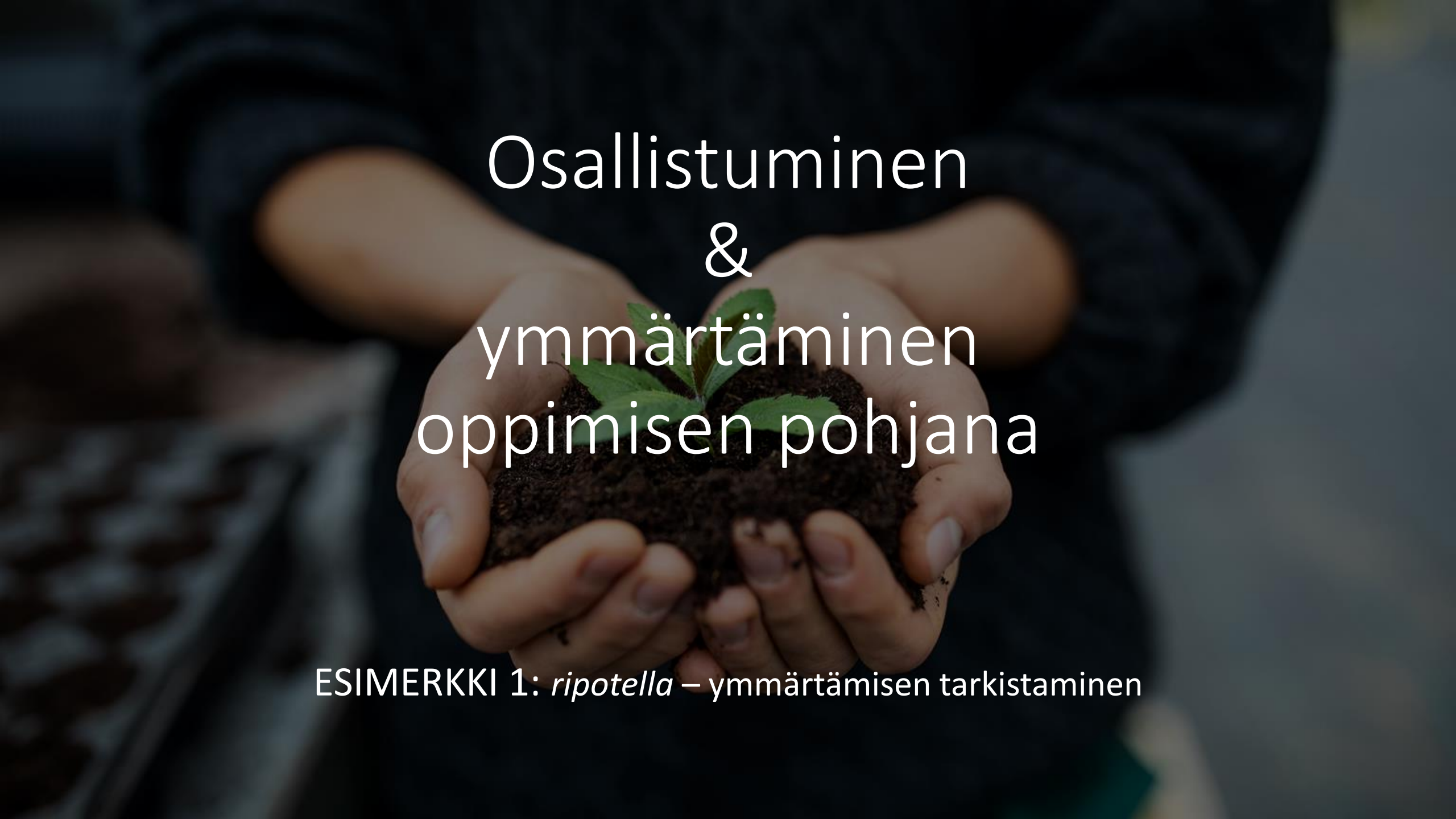
Esimerkki 1: *riputella* –
ymmärtämisen tarkistaminen

Esimerkki 2: *kuoria* – sanastokysymys

Esimerkki 3: *kiehua* –
ymmärrysehdokas & oppimisprojekti

Piirroksia Eeva Säilän tekemiä.

A close-up photograph of a person's hands, wearing a dark blue long-sleeved shirt, gently cupping a small green seedling with three leaves. The seedling is growing out of a mound of dark brown soil. The background is blurred, showing a tray of other seedlings on the left and a light-colored surface on the right.

Osallistuminen & ymmärtäminen oppimisen pohjana

ESIMERKKI 1: *ripotella* – ymmärtämisen tarkistaminen

ESIMERKKI 1: *ripotella* – ymmärtämisen tarkistaminen

- Keholla ja eleillä merkittävä rooli ilmaisussa ja toisen ymmärtämisessä.
- Kontekstisidonnaisuus: kokkurssilla eleet toimivat viestinnässä vaivattomasti.
- Millainen kielitaito esimerkin osallistujilla on?

Kuva tutkimusaineistosta: poistettu jaettavista dioista

Jokipohja, Anna-Kaisa & Lilja, Niina (2022): Depictive hand gestures as candidate understandings. – *Research on Language and Social Interaction*, 55(2).

*Video tutkimusaineistosta: poistettu
jaettavista dioista*

*Kuva
tutkimusaineistosta:
poistettu jaettavista
dioista*

- Kehollisia resursseja ovat mm. katse, ele, ilmeet, kehon asento ja kehollisen toiminnan ”jäädyttäminen”.
- Tunnistettava ja toimiva vuorovaikutuskäytänne: keholliset resurssit eivät lähtökohtaisesti verbaalisia resursseja huonompia.
- Tämäkin on kielitaitoa!
- Rooli kielen oppimisessa: mahdollisuus tulla ymmärretyksi myös eleitä käyttämällä mahdollistaa osallistumista – mikä on pohja verbaalisen kielen kehittymiselle.

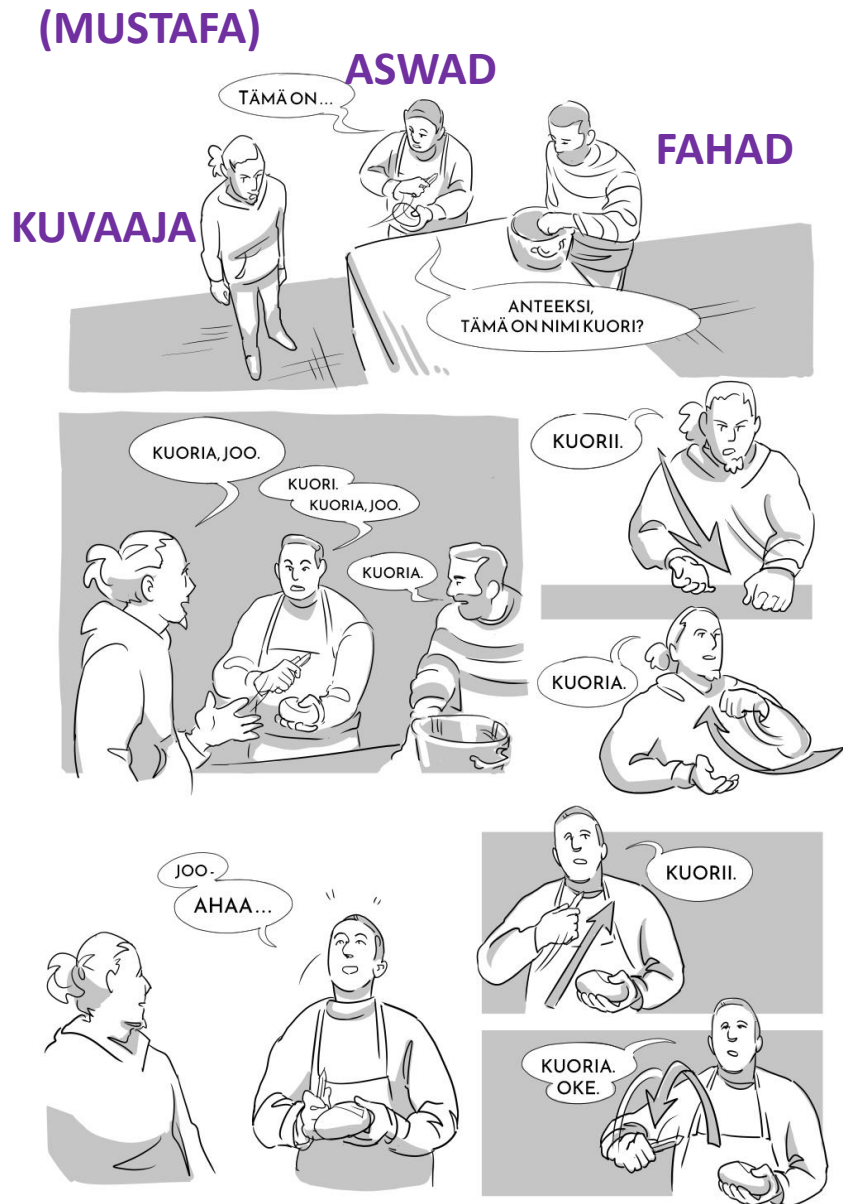

Ymmärtämisestä näkyvään oppimiseen

ESIMERKKI 2: *kuoria* – sanastokysymys

Esimerkki 3: *kiehua* – ymmärrysehdokas & oppimisprojekti

ESIMERKKI 2: *kuoria* – sanastokysymys

Video tutkimusaineistosta: poistettu jaettavista dioista

Jokipohja, Anna-Kaisa (2022): Kieltä kokkauksen lomassa. Aloittelevien suomen kielen käyttäjien sanastokysymykset. Teoksessa Lilja ym. toim. *Aikuiset maahanmuuttajat arjen vuorovaikutustilanteissa*. Vastapaino.

- Pohjalla kehollinen toiminta: kuoriminen. Ymmärretään, mitä ollaan tekemässä.
- Oma-aloitteinen kielestä kysyminen: mikä on toiminnan verbi?
 - Toiminta ja sen materiaalit oppimismateriaalina.
- Kuvaava ele osana kysymyksen muodostamista (tukee osallistumista) ja osana äännerakenteen kuvaamista, makustelua ja mahdollisesti mieleen painamista.

Kehollisuus & kognitio kielenoppimisessa

- Eleiden käyttö opetuksessa on etu oppimiselle (Matsumoto, 2019)
- On hyödyllistä paitsi kuunnella ja tuottaa kieltä, myös katsoa ja kokea sitä (Eilola & Tapaninen, 2022ab)
 - Näkemällä oppiminen on keskeinen tapa oppia (Huotilainen, 2019)
- Konkreettiset merkitykset omaksutaan helpommin kuin abstraktit
 - Esim. esineiden nimien oppiminen on tehokkaampaa, kun esinettä pitää kädessään vs. katsoo kuvaa.
- Eleet auttavat oppimaan sanoja ja noutamaan niitä muistista - vähentää kognitiivista taakkaa (Goldin-Meadow & Alibali 2013; Krauss ym. 2000)
- Aivot tarvitsevat liikettä kehittyäkseen; myös kehoallinen muisti/taitomuisti (Anttila, 2013; Huotilainen, 2019)

Esimerkki 3: *kiehua* – ymmärrysehdokas & oppimisprojekti

- Jamal poimii ohjeesta tuntemattoman verbin *kiehua*
- Kokkaustoiminta keskeytetään oppimistoiminnan ajaksi
- Jamal tarjoaa ymmärrysehdokkaan verbin merkityksestä (kuvaava ele)

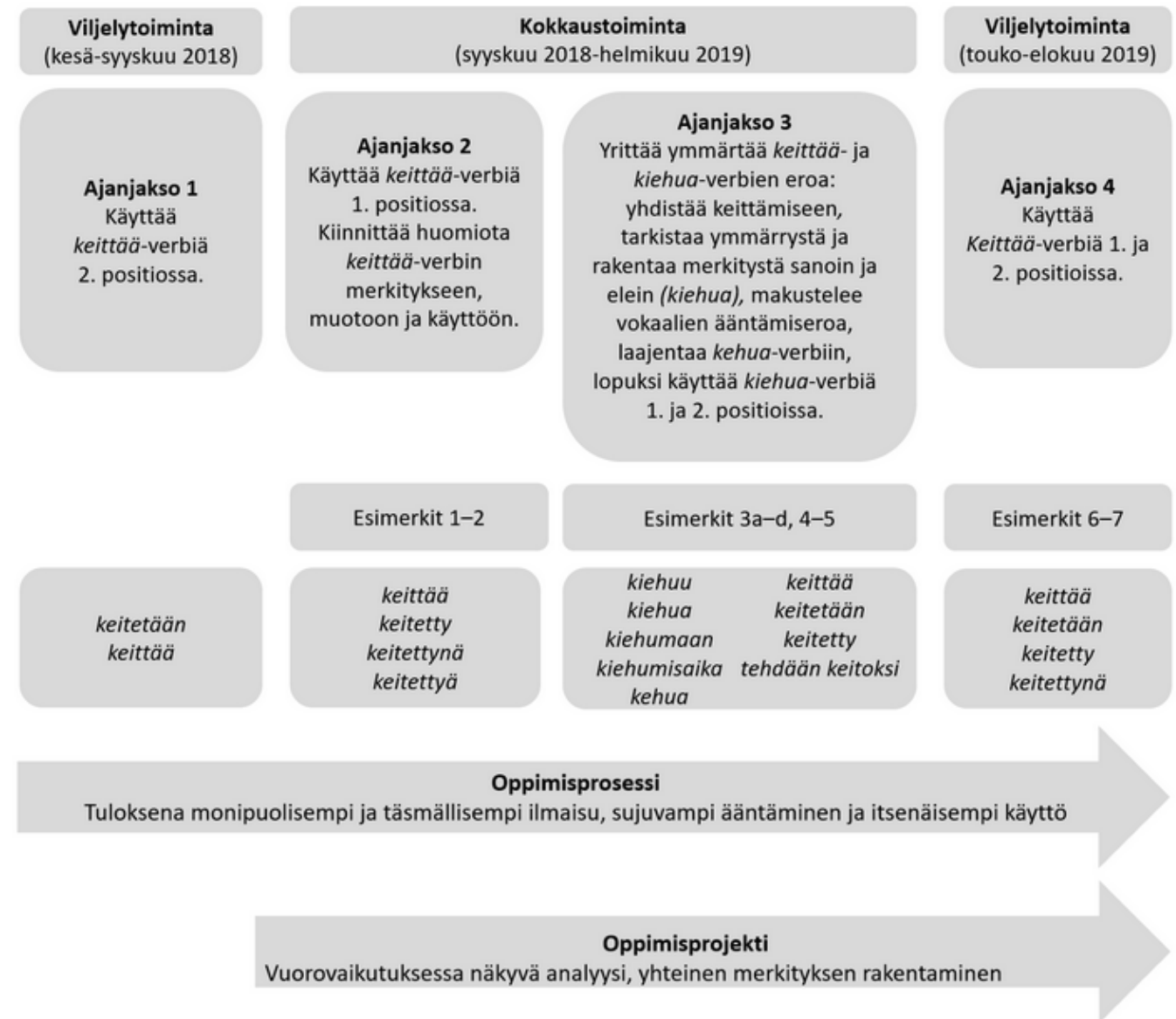
Kuva tutkimusaineistosta: poistettu jaettavista dioista

Jokipohja, Anna-Kaisa (2023): Toisen kielen käyttäjä oppimistaan ohjaamassa. Projektina suomen kielen oppiminen kotouttavassa kokkaus- ja kaupunkiviljelytoiminnassa. *Puhe ja Kieli* 4, 195–222.

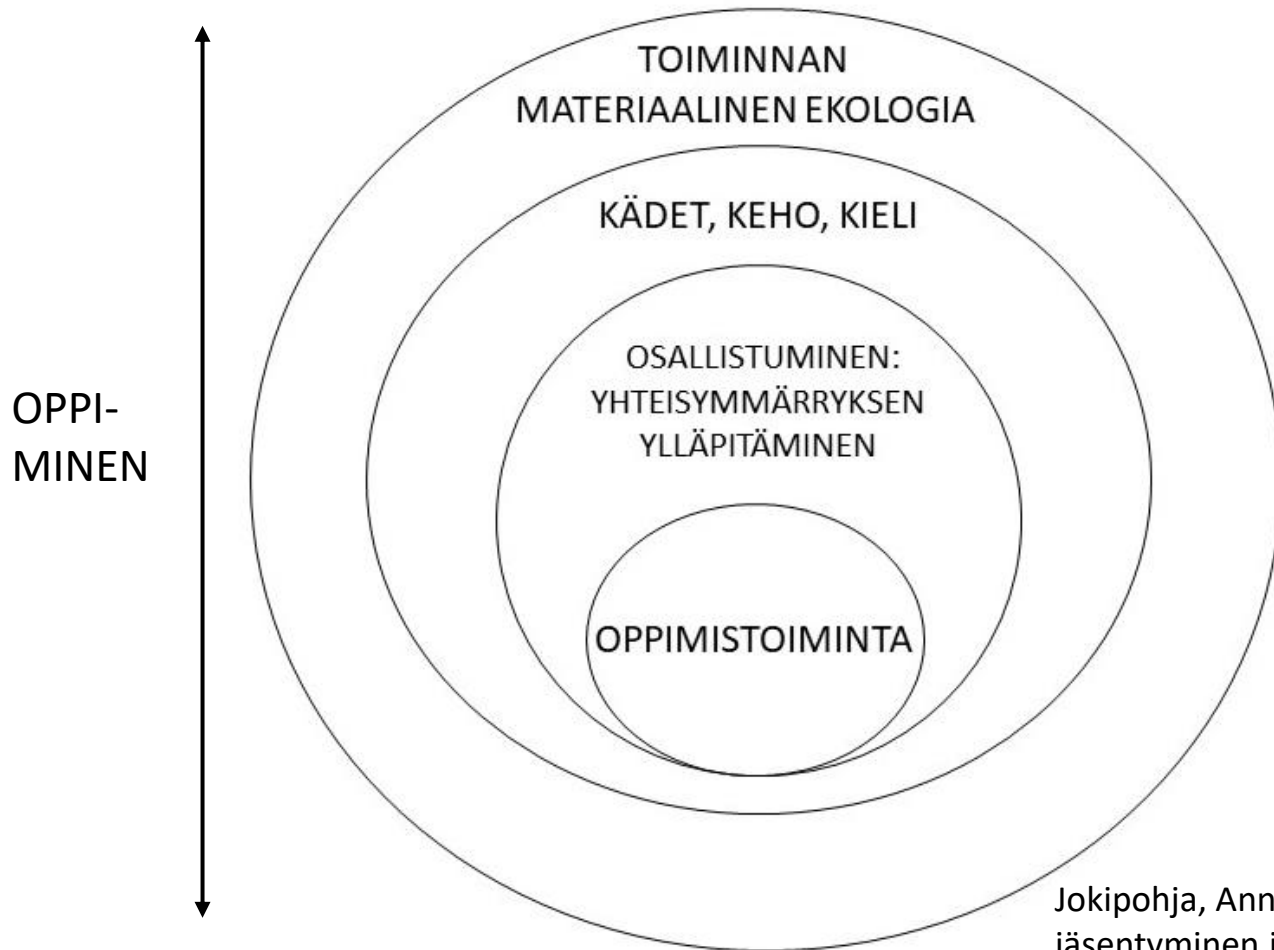
*Video tutkimusaineistosta: poistettu
jaettavista dioista*

- Oppimisprojektin perustana toistuva käytännöllinen toiminta ja sille relevantti kieli sekä oman oppimisen ohjaaminen.
- Kokkaus ja viljely tarjoavat mahdollisuuden tuottaa monipuolista kieltä ja käsitellä kielenaineksia sekä soveltaa kielellistä tietoa (näissä tilanteissa ja muualla opittua, vrt. Kotilainen & Kurhila 2020)

Kotilainen, Lari & Kurhila, Salla (2020): Orientation to language learning over time. A case analysis on the repertoire addition of a lexical item. *The Modern Language Journal* 104 (3), 647-661.

Miten kehollisuus tukee kielellisiä valmiuksia ja niiden oppimista?

- Oppiminen koko keholla: kokkaamalla ja viljelemällä opitaan kulttuurisidonnaista tietotaitoa. Tämä kokemus on erottamaton osa myös verbaalisen ilmaisun oppimista.

Jokipohja, Anna-Kaisa (2024): Kädet, keho, kieli. Yhteisymmärryksen multimodaalinen jäsentyminen ja kielen oppimisen hetket kokkaus- ja viljelyvuorovaikutuksessa.

Mitä tämä tarkoittaa opettamisen näkökulmasta?

- Miten tukea kielen
käyttäjän omaa
oppimisprosessia ja
toimijuutta aidoissa
kielenkäyttötilanteissa?
(harjoittelut, työ ym.)

Kiitos!

anna-kaisa.jokipohja@helsinki.fi

<https://projects.tuni.fi/avut/>

Keskustelua & ajatusten jakamista

- Mitä ajatuksia, ideoita, kysymyksiä aihepiiri sinussa herättää?
- Miten voisit hyödyntää kehollisuutta kielen oppimisen tukemisessa?

Intke-Hernandez, Minna (2020): *Maahanmuuttajaäitien arjen kielitarinat. Etnografinen tutkimus kieliyhteisöön sosiaalistumisesta*. Väitöskirja. Helsingin yliopisto.

Jokipohja, Anna-Kaisa (2022): Kieltä kokkauksen lomassa. Aloittelevien suomen kielen käyttäjien sanastokysymykset. Teoksessa Niina Lilja & Laura Eilola & Anna-Kaisa Jokipohja & Terhi Tapaninen (toim.), *Aikuiset maahanmuuttajat arjen vuorovaikutustilanteissa* s. 59–92. Vastapaino.

Jokipohja, Anna-Kaisa (2023): Toisen kielen käyttäjä oppimistaan ohjaamassa. Projektina suomen kielen oppiminen kotouttavassa kokkaus- ja kaupunkiviljelytoiminnassa. *Puhe ja Kieli* 4, 195–222.

Jokipohja, Anna-Kaisa (2024): *Kädet, keho, kieli. Yhteisymmärryksen multimodaalinen jäsentyminen ja kielen oppimisen hetket kokkaus- ja viljelyvuorovaikutuksessa*. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.

Jokipohja, Anna-Kaisa & Lilja, Niina (2022): Depictive hand gestures as candidate understandings. – *Research on Language and Social Interaction*, 55(2).

Kotilainen, Lari & Kurhila, Salla (2020): Orientation to language learning over time. A case analysis on the repertoire addition of a lexical item. *The Modern Language Journal* 104 (3), 647-661.

Goldin-Meadow, Susan & Alibali, Martha Wagner (2013): Gesture's role in speaking, learning, and creating language. *Annual Review of Psychology* 64, 257–283.

Anttila, Eeva (2013) *Koko koulu tanssii! Kehollisen oppimisen mahdollisuuksia kouluyhteisössä*. Acta Scenica 37. Helsinki: Teatterikorkeakoulu, esittävien taiteiden tutkimuskeskus.

Eilola, Laura & Tapaninen, Terhi (2022a): Kahvi mukaan: kielellisten ilmausten ja eleiden yhteispeli pedagogisen torikokeilun jälkipuintivaiheessa. Teoksessa Niina Lilja, Laura Eilola, Anna-Kaisa Jokipohja & Terhi Tapaninen (toim.), *Aikuiset maahanmuuttajat arjen vuorovaikutustilanteissa. Suomen kielen oppimisen mahdollisuudet ja mahdottomuudet*. Tampere: Vastapaino.

Eilola & Tapaninen (2022b): Torilla tavataan: pedagogisen torikokeilun valmistautumisvaihe. Teoksessa Niina Lilja, Laura Eilola, Anna-Kaisa Jokipohja & Terhi Tapaninen (toim.), *Aikuiset maahanmuuttajat arjen vuorovaikutustilanteissa. Suomen kielen oppimisen mahdollisuudet ja mahdottomuudet*. Tampere: Vastapaino.

Huotilainen, Minna (2019): *Näin aivot oppivat*. Jyväskylä: PS-kustannus.

Krauss, Robert & Chen, Yihsiu & Gottesman, Rebecca F. (2000): Lexical gestures and lexical access. A process model. Teoksessa David McNeill (toim.), *Language and Gesture*. Cambridge: Cambridge University Press, 162–185.

Matsumoto, Yumi (2019): Embodied actions and gestures as interactional resources for teaching in a second language writing classroom. Teoksessa Joan Kelly Hall & Stephen Daniel Looney (toim.), *The Embodied Work of Teaching*. Bristol: Multilingual Matters, 181–197.

